

Nr 37

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överförande av fiskprisregleringsmedel till försäkringsfond för en erkänd arbetslöshetskassa för yrkesfiskare.

I en till riksdagen den 19 oktober 1962 dagtecknad proposition, nr 201, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medge att i enlighet med vad i propositionen förordats ett belopp av 1 000 000 kr. ur den av statens jordbruksnämnd förvaltade prisregleringskassan för fisk må användas till en försäkringsfond för en erkänd arbetslöshetskassa för yrkesfiskare.

I propositionen har lämnats en redogörelse för Sveriges fiskares riksförbunds framställningar dels av den 12 december 1960 angående medgivande att tillgodoräkna avgift till erkänd arbetslöshetskassa under tid då medlem arbetat som självständig företagare, dels ock av den 11 maj 1962 angående medel till en försäkringsfond för en erkänd arbetslöshetskassa för yrkesfiskare jämte däröver avgivna remissyttranden. Utskottet tillåter sig hänvisa till sagda delar i propositionen.

Departementschefen har anfört följande:

»Det svenska fisket visar jämfört med fisket i ett flertal andra länder en säregen struktur genom att båtar och redskap i regel ägs av de i fisket deltagande själva och genom att fisket mestadels bedrivs i kollektiv. Något egentligt anställningsförhållande mellan ägaren eller ägarna av en fiskebåt och övriga sysselsatta ombord på båten förekommer i allmänhet inte utan avkastningen av fisket delas, sedan viss andel avsatts för att täcka kostnaderna för båt och redskap, lika mellan de i fisket deltagande. I fråga om arbetsinsats och arbetsuppgifter görs inte någon skillnad mellan båtägare och övriga. För den svenska fiskarkåren gäller sålunda i stort sett inte den för arbetsmarknaden i övrigt gängse uppdelningen på arbetsgivare och arbetstagare.

Genom beslut av 1956 års riksdag öppnades i princip möjlighet till arbetslöshetsförsäkring för företagargrupper, som har behov av sådan försäkring, genom att Kungl. Maj:t erhöll rätt att för viss grupp av medlemmar medge undantag från vissa regler, som eljest skulle utgöra hinder för medlemskap i och för ersättning från arbetslöshetskassa. Kontrollsvårigheter väntades visserligen komma att föreligga beträffande dessa grupper men, såsom förut anförts, borde enligt riksdagens mening allvarliga försök göras att komma

till rätta med svårigheterna i avsikt att tillgodose de behov som kunde föreligga.

Såsom framgår av det föregående har Sveriges fiskares riksförbund anhallit om medgivande för yrkesfiskare, som tillhör en erkänd arbetslöshetskassa för denna yrkeskategori, att tillgodoräkna avgift för tid, då han arbetat som självständig företagare. Med hänsyn till de svårigheter, som kan uppkomma i fråga om arbets- och arbetslöshetskontrollen för kassans medlemmar, har förbundet framhållit att arbetslöshet tills vidare endast bör anses föreligga vid avbrott i fisket på grund av långvarig storm eller annat oväder, isläggning, maskin- eller båthaveri eller drivmedelsbrist. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag på föredragning av chefen för socialdepartementet beslutat bifalla riksförbundets framställning. Eftersom erfarenhet saknas av den typ av arbetslöshetsförsäkring, varom här är fråga, får den blivande försäkringen för yrkesfiskare betraktas som en försöksverksamhet. Därvid förutsätts att de för arbetslöshetsförsäkring i övrigt grundläggande principerna kommer att tillämpas vid prövningen av utgående ersättningar. Jag noterar med tillfredsställelse, att Sveriges fiskares riksförbund uttalat, att det med all kraft avser att medverka till att de ytterligare kontrollåtgärder, vilka under verksamhetens gång kan visa sig erforderliga, blir genomförda på ett effektivt och smidigt sätt.

I särskild skrivelse har riksförbundet vidare anhållit, att ett belopp av två miljoner kr. ur prisregleringskassan för fisk måtte ställas till förfogande för att tillföras försäkringsfonden för den blivande arbetslöshetskassan.

Enligt min mening är det angeläget att för fiskare liksom för andra yrkesgrupper skapa ett försäkringsskydd för oförvållade inkomstbortfall av större omfattning. Även om inkomstbortfall vid fiske i många fall får anses vara av sådan beskaffenhet, att den enskilde fiskaren normalt har anledning att räkna härmed i sin verksamhet, kan under extrema förhållanden ett så betydande ekonomiskt avbräck orsakas fiskaren, att behov kan anses föreligga av speciella stöd- eller skyddsåtgärder. En arbetslöshetsförsäkring för fiskare med den utformning av arbetslöshetsbegreppet, som nyss angivits, synes kunna ge ett sådant skydd.

Enligt vad Sveriges fiskares riksförbund uppgett är emellertid en förutsättning för tillkomsten av en arbetslöshetsförsäkring för fiskare att den erkända arbetslöshetskassa, som avses bli inrättad, utan onödig tidsutdräkt kan tillföras medel för den erforderliga försäkringsfonden. Då den ekonomiska bärkraften hos en del fiskargrupper är relativt begränsad, torde metoden att anskaffa medel till försäkringsfonden genom att under en uppbyggnadsperiod ta ut avgifter av medlemmarna i arbetslöshetskassan utan att ge ersättningar kunna äventyra tillkomsten av kassan. Denna metod medför nämligen, att det kan komma att dröja förhållandevis lång tid efter kassans start, innan tillsynsmyndigheten kan lämna kassan tillstånd att få börja utbetalningen av ersättningar. Enligt riksförbundet är det även för att säkerställa en ostörd och sund utveckling av kassans verksamhet nödvändigt att en tillräckligt stor fond finns att tillgå. Med hänsyn härtill har

riksförbundet funnit sig böra föreslå, att medel ur prisregleringskassan för fisk tas i anspråk för att redan vid kassans start kunna bygga upp den för ersättningsrätt erforderliga försäkringsfonden.

De av riksförbundet anförda skälen för att redan vid starten tillföra arbetslöshetskassan den för ersättningsrätt erforderliga fonden synes mig beaktansvärda, särskilt med tanke på att en företagargrupp nu för första gången söker använda sig av den genom gällande arbetslöshetskasseförordning öppnade möjligheten att stärka den enskilde yrkesutövarens trygghet. Förslaget att för ändamålet ta i anspråk medel ur prisregleringskassan för fisk finner jag mig därför böra biträda. Medlen i denna kassa är visserligen avsedda för prisreglerande åtgärder på fiskets område, men det förhållandet att arbetslöshetskassan är avsedd att utgöra ett skydd för den kategori, som i första hand kan göra anspråk på dessa medel, synes emellertid kunna motivera ett undantag.

Det är självfallet svårt att nu bedöma behovet av medel i försäkringsfonden. Jordbruksnämnden har för sin del förordat, att tillskottet av regleringsmedel bör maximeras till förslagsvis 500 000 kr. För egen del finner jag lämpligt, att ett belopp av 1 miljon kr. ur den av nämnden förvaltade prisregleringskassan för fisk tillförs fonden. Sedan närmare erfarenheter vunnits av försäkringsverksamheten, synes kunna prövas, om ytterligare tillskott av regleringsmedel kommer att erfordras för att försäkringen skall kunna fungera på avsett sätt.

Därest arbetslöshetskassan skulle upphöra med sin verksamhet inom loppet av tio år efter starten, bör de ur prisregleringskassan för fisk erhållna medlen återbetalas enligt grunder, som fastställs av tillsynsmyndigheten i samråd med statens jordbruksnämnd.»

Utskottet. I föreliggande proposition har hemställts om medgivande för Kungl. Maj:t att använda ett belopp av 1 miljon kr. ur den av statens jordbruksnämnd förvaltade prisregleringskassan för fisk till en försäkringsfond för en erkänd arbetslöshetskassa för yrkesfisket. Enligt vad departementschefen uppgivit får den blivande försäkringen för yrkesfiskare betraktas som försöksverksamhet, då erfarenhet saknas av den typ av arbetslöshetsförsäkring, varom här är fråga. Det förutsättes att de för arbetslöshetsförsäkring grundläggande principerna kommer att tillämpas vid prövningen av utgående ersättningar. De i sammanhanget anförda skälen för att redan vid starten tillföra arbetslöshetskassan den för ersättningsrätt erforderliga fonden biträder utskottet. Utskottet tillstyrker således departementschefens förslag om att för ändamålet 1 miljon kr. tas i anspråk av medel ur prisregleringskassan för fisk.

Aberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medge att i enlighet med vad i det föregående förordats ett belopp av 1 000 000 kr. ur den av statens jordbruksnämnd

förvaltade prisregleringskassan för fisk må användas till en försäkringsfond för en erkänd arbetslöshetskassa för yrkesfiskare.

Stockholm den 5 december 1962

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Nord, Bertil Andersson, Mossberger*, Nils Hansson, Gunnar Berg, Hedström, Ringaby, Magnusson och Isacson;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Hæggbloom, Lindström, Arweson, Nilsson i Lönsboda, Johanson i Västervik, Lundmark, Johansson i Öckerö, Persson i Appuna och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.